

Kari Myllyniemi /kesk ym.: Lakialoite laeiksi rikoslain 21 luvun 9 §:n ja rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Aloitteessa ehdotetaan, että rikoslain 21 luvun 9 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan niissä tapauksissa, kun kuolema aiheutetaan moottoriajoneuvolla ja samalla aiheuttaja syyllistyy törkeään rattijuopumukseen, rangaistuksen alaraja olisi vähintään 1 vuosi vankeutta eikä 4 kuukautta kuten tätä nykyä. Samalla edellytetään, että rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 13 §:ään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan tästä rikoksesta ei pääsisi lainkaan ehdonalaiseen vapauteen, vaan rangaistus tulisi kärsittäväksi niin sanotusti päivästä päivään. Tuomio tulisi jo alun alkuaan pääsääntöisesti määrätä ehdottomana vankeusrangaistuksena.

Vertailtakoon rikoksia. Rikoksenteikijä ottaa käsiaseen ja kävelee pitkin Mannerheimintietä ja samalla ammuskelee sattumanvaraisesti ympäriinsä sillä mielellä, ettei hänellä ole toki tarkoitus kehenkään osua eikä ketään tietten tahtoen surmata, mutta hän suhtautuu kuitenkin mahdollisiin seuraamuksiin välinpitämättömästi — sillä mielellä, että jos osuu, niin osukoon. Samoin ajattelee rattijuoppo, joka juotuaan pullon viinaa lähtee ajamaan autolla hurjaa vauhtia. Hänkään ei halua eikä tarkoita kellekään vahinkoa aiheuttaa, mutta suhtautuu täysin välinpitämättömästi mahdollisiin seurauksiin. Molemmat tekijät ymmärtävät, että heidän tekonsa saattaa todella jopa aiheuttaa toisen ihmisen hengenmenon, mutta nykyisessä oikeuskäytännössä vain ampuma-asetta käyttävää tullaan syyttämään taposta, jos kuolema on ollut seurauksena, ja todennäköisesti hänet myös niin tuomitaan.

Erilainen käytäntö johtuu siitä, että ”törkeä kuolemantuottamus” -rikos lähtee siitä oikeus-tieteellisestä periaatteesta, jonka mukaan siihen syyllistynyt henkilö ei ole tehnyt tekoaan tietten tahtoen tahallisesti, vaan tuottamuksellisesti eli lähinnä välinpitämättömyyttään. Sen sijaan tap-poon syyllistyneen katsotaan tehneen tekonsa tahallisesti, suorastaan seuraamukseen pyrkien.

Seuraukset ovat kummassakin tapauksessa uhrin kannalta samat, eikä tekijänkään suhtautumisessa aiheuttamaansa seuraamukseen eli kuolemaan ole kuin akateemisesti arvostellen keino-tekoinen ero. Tekijän suhtautuminen tekonsa seuraamukseen silloin, kun kysymyksessä on lievimmän asteen tahallisuus, on hyvin lähellä tuot-tamuksellista rikosta. Tärkein asia on, miten suomalaiset itse kokevat oikeudenmukaisuuden tapahtuvan näissä ikävissä tapauksissa. Saattaa olla oikein päätelty, ettei rikoksenteikijä ajattela mahdollista rangaistusta tekoa tehdessään eikä välttämättä paranna tapojaan vankilasta vapau-duttuaan, mutta tosiasia on se, ettei hän tee uusia rikoksia vankilassa ollessaan ja rangaistuksella on aina ennalta ehkäisevä vaikutus.

Miksi siis autolla aikaansaatu kuolema olisi eri tavalla rangaistava kuin esimerkiksi ampu-ma-aseella tehty? Täysin sivullisia kuolee rattijuoppojen surmaamina vuosittain kovin vaihtelevasti. Kuitenkin jo tällä vuosikymmenellä on heitä kuollut kymmenittäin. Väheksyä ei saa sitä-kään, että rattijuopon autossa mukana olleita matkustajia kuolee joka vuosi kymmenittäin ja tietenkin eniten itse rattijuoppoja.

Samalla tulisi ottaa tarkasteltavaksi, kuinka ajoneuvo voitaisiin määrätä valtiolle menetetyksi. Se on vaikea asia ratkaista. Ehkä olisi oikein, että auton arvosta osa määrättäisiin menetetyksi ja sitten määrättäisiin esimerkiksi 50 000 markan yläraja. Vähintäänkin kohtuullista olisi, että ajoneuvo olisi takavarikossa niin kauan kuin henkilö olisi ajokiellossa. Silloin se ei kohtelisi laina-autolla ajavia eri tavalla, mutta asettaisi lainaajallekin vastuuta. Ei ole syytä lainata autoa sellaiselle, jonka voidaan olettaa syyllistyneen rattijuopumukseen, vaikka henkilö ei vielä lainaus-tilanteessa olisikaan humalassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat la-kiehdotukset:

1.

L a k i**rikoslain 21 luvun 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rikoslain 21 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on 21 päivänä huhtikuuta 1995 annetussa laissa (578/95), uusi näin kuuluva 2 momentti:

21 luku

Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista

9 §

Törkeä kuolemantuottamus

Mikäli kuolema aiheutetaan moottoriajoneu-

volla ja aiheuttaja samalla syyllistyy törkeään rattijuopumukseen, rikoksen tekijä on tuomittava vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2.

L a k i**rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun lain 2 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 10 päivänä kesäkuuta 1988 annetussa laissa (506/88), seuraavasti:

2 luku

Yleisiä säännöksiä vankeusrangaistuksesta ja sakon muuntorangaistuksesta

13 §

Määräajaksi vankeusrangaistukseen tuomittu voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on suorittanut rangaistuksestaan, tuomioistuimen rikoslain 3 luvun 11 §:n nojalla tekemä vähennys mukaan luettuna, kaksi kolmannesta tai, milloin ehdonalaiseen vapauteen päästämi-

seen on erityisiä syitä, puolet siitä, kummassakin tapauksessa kuitenkin vähintään 14 päivää. Ehdonalaiseen vapauteen ei kuitenkaan voida päästää tuomittua, joka on tuomittu rangaistukseen syyllisenä samalla kertaa tapahtuneeseen törkeään kuolemantuottamukseen ja törkeään rattijuopumukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 1996

Kari Myllyniemi /kesk
 Kyösti Karjula /kesk
 Annikki Koistinen /kesk
 Erkki J. Partanen /sd
 Matti Ryhänen /kesk
 Pauli Saapunki /kesk
 Anne Knaapi /kok
 Hannes Manninen /kesk
 Sakari Smeds /skl
 Tuija Pohjola /sd
 Maija-Liisa Lindqvist /kesk
 Riitta Korhonen /kok
 Jouko Jääskeläinen /skl
 Raimo Holopainen /sd
 Oiva Savela /kok
 Raimo Tiilikainen /r
 Bjarne Kallis /skl
 Riitta Prusti /sd
 Reijo Laitinen /sd
 Matti Saarinen /sd
 Mauri Pekkarinen /kesk
 Mari Kiviniemi /kesk
 Ville Itälä /kok
 Marja-Leena Viljamaa /sd
 Marjaana Koskinen /sd
 Johannes Leppänen /kesk
 Raimo Liikkanen /kesk
 Markku Vuorensola /kesk
 Timo Kalli /kesk
 Aapo Saari /kesk
 Ola Rosendahl /r
 Arja Ojala /sd
 Osmo Kurola /kok
 Janne Viitamies /sd
 Kari Uotila /vas
 Säte Tahvanainen /sd
 Heikki Rinne /sd

Mauri Salo /kesk
 Aulis Ranta-Muotio /kesk
 Juha Karpio /kok
 Raimo Vistbacka /ps
 Ossi Korteniemi /kesk
 Raimo Mähönen /sd
 Tero Mölsä /kesk
 Kalevi Olin /sd
 Tapio Karjalainen /sd
 Anu Vehviläinen /kesk
 Juhani Alaranta /kesk
 Jari Koskinen /kok
 Jukka Tarkka /nuors
 Maija-Liisa Veteläinen /kesk
 Tuija Nurmi /kok
 Timo Ihamäki /kok
 Kari Kantalainen /kok
 Jukka Roos /sd
 Pentti Tiusanen /vas
 Klaus Hellberg /sd
 Matti Väistö /kesk
 Juha Korkeaola /kesk
 Markku Lehtosaari /kesk
 Erkki Pulliainen /vihr
 Lauri Metsämäki /sd
 Matti Vanhanen /kesk
 Jorma Huuhtanen /kesk
 Armas Komi /kesk
 Hannu Kemppainen /kesk
 Päivi Räsänen /skl
 Håkan Malm /r
 Pehr Löf /r
 Anne Huotari /vas
 Mikko Kuoppa /va-r
 Iivo Polvi /vas
 Mikko Pesälä /kesk
 Paula Kokkonen /kok

Klaus Bremer /r
 Markku Koski /kesk
 Pekka Kuosmanen /kok
 Reino Ojala /sd
 Tauno Pehkonen /skl
 Jorma Vokkolainen /vas
 Toimi Kankaanniemi /skl
 Hannu Takkula /kesk
 Pirkko Peltomo /sd
 Eero Lämsä /kesk
 Heikki Koskinen /kok
 Esa Lahtela /sd
 Kalevi Lamminen /kok
 Veijo Puhjo /va-r
 Irja Tulonen /kok
 Suvi Lindén /kok
 Jorma Rantanen /sd
 Arto Bryggare /sd
 Maija Rask /sd
 Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Liisa Hyssälä /kesk
 Kauko Juhantalo /kesk
 Gunnar Jansson /r
 Mikko Immonen /vas
 Marjut Kaarilahti /kok
 Aino Suhola /kesk
 Seppo Kääriäinen /kesk
 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
 Esko Aho /kesk
 Jukka Vihriälä /kesk
 Kirsti Ala-Harja /kok
 Markku Markkula /kok
 Pekka Leppänen /vas
 Martti Korhonen /va
 Asko Apukka /vas
 Maria Kaisa Aula /kesk
 Markus Aaltonen /sd

